

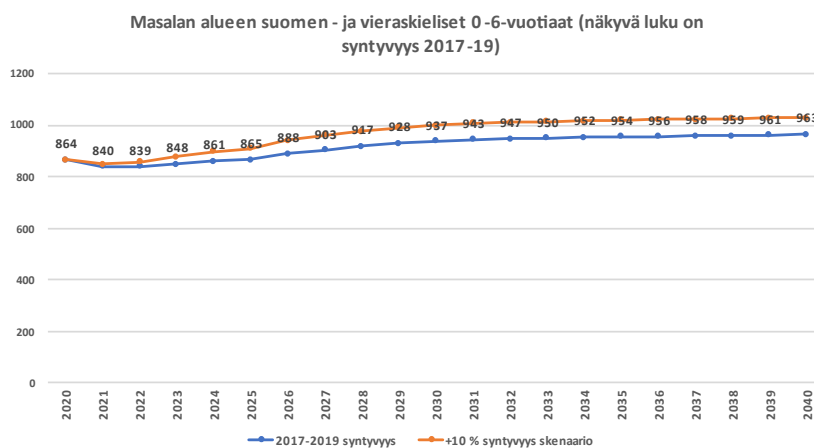
SELVITYS VARHAISKASVATUKSEN TILATARPEISTA MASALAN ALUEELLA

valmistelija: varhaiskasvatusjohtaja Anu Vesiluoma, etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi, 040-5867290

Masalan alueen varhaiskasvatuksen tilatarpeita on tarpeen tarkastella, koska ne kytkeytyvät Nissnikun koulun väistötilaratkaisuihin liittyvään päätöksentekoon. Palveluverkkoselvityksen 2023 sisältämien väestöennusteiden mukaan itäisen alueen palvelutarpeet tulevat kasvamaan ja selvityksen toimenpidesuosituksen mukaan alueen uusi päiväkoti tulisi toteuttaa vuoteen 2028 mennessä.

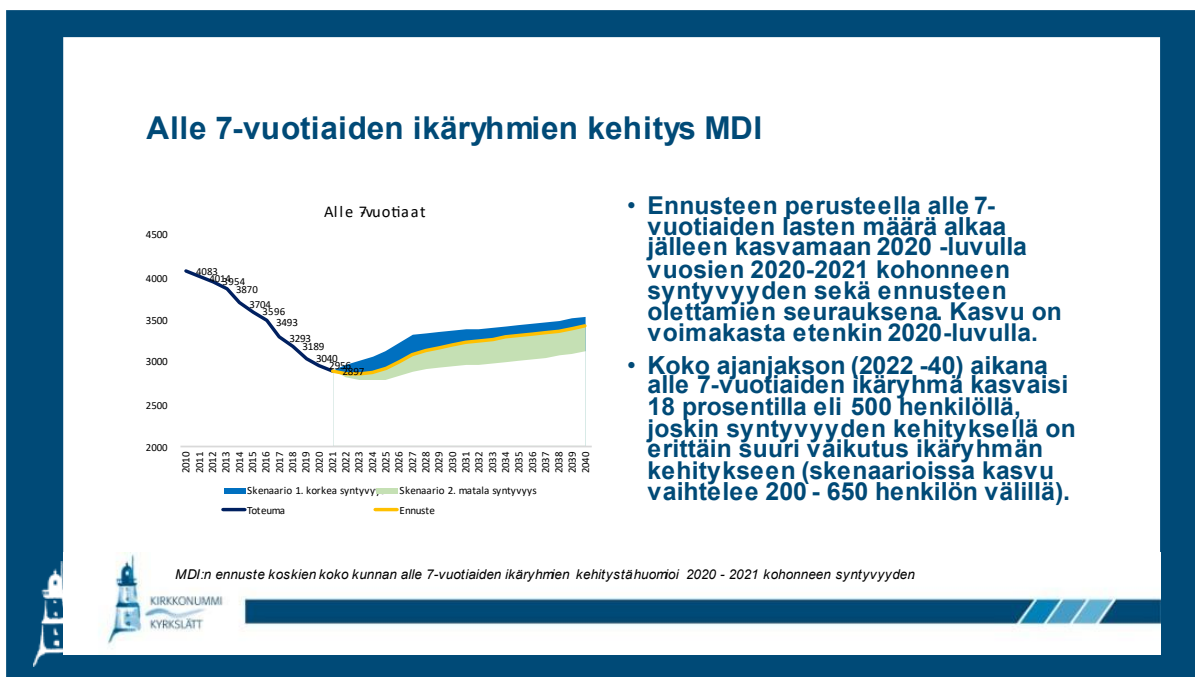
Lasten määrän kasvu ja osallistumisasteen nousu Masalan alueella

MDI:n laatiman väestöennusteen mukaan 0-6 –vuotiaiden lasten määrä kasvaa Masalan alueella.

Kuva. Masalan alueen 0-6-vuotiaiden lasten määrä kasvaa.

Koko kuntaa käsittävän ennusteen perusteella alle 7-vuotiaiden lasten määrä alkaa jälleen kasvamaan 2020-luvulla 2020-2021 kohonneen syntyvyyden sekä ennusteen olettamien seurauksena. Kasvu on voimakasta etenkin 2020-luvulla. Koko ajanjakson 2022 -2040 aikana alle 7-vuotiaiden ikäryhmä kasvaisi 18 prosentilla eli 500 henkilöllä, joskin syntyvyyden kehityksellä on erittäin suuri vaikutus ikäryhmän kehitykseen (skenaariossa kasvu vaihtelee 200-650 henkilön välillä).

- Ennusteen perusteella alle 7-vuotiaiden lasten määrä alkaa jälleen kasvamaan 2020 -luvulla vuosien 2020-2021 kohonneen syntyvyyden sekä ennusteen oletettujen seurauksena. Kasvu on voimakasta etenkin 2020-luvulla.
- Koko ajanjakson (2022 -40) aikana alle 7-vuotiaiden ikäryhmä kasvaisi 18 prosentilla eli 500 henkilöllä, joskin syntyvyyden kehityksellä on erittäin suuri vaikutus ikäryhmän kehitykseen (skenaarioissa kasvu vaihtelee 200 - 650 henkilön välillä).

Kuva. MDI:n ennuste koskien koko kunnan alle 7-vuotiaiden ikäryhmien kehitystä huomioi 2020 - 2021 kohonneen syntyvyyden.

Jokaisella lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen, mutta palveluihin osallistumisastetta on vaikea enustaa, koska huoltajat päättävät missä laajuudessa he varhaiskasvatuksen palveluja käyttävät, samoin kuin sen, valitsevatko he kunnallisen vai yksityisen palvelun. Huoltajien valintoihin vaikuttavat yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset ja ilmiöt kuten työllisyystilanne sekä mm. valtion perhepoliittiset ratkaisut. Hallitusohjelmat ovat painottaneet osallistumisasteen nostamisen tärkeyttä ja varhaiskasvatus tulee mieltää osaksi koulutusjärjestelmää ja elinikäistä oppimista. On oletettavaa, että varhaiskasvatukseen osallistumisaste tulee tulevaisuudessa nousemaan merkittävästi, mikä tarkoittaa kasvavia tilatarpeita.

Masalan alueella varhaiskasvatuspalveluja käyttävien lasten määrä on pysynyt suhteellisen vakiintuneena toistaiseksi koko 2020-luvun ajan, mutta on nyt selkeässä kasvussa. Alle 3-vuotiaiden osuus varhaiskasvatuspalveluissa on kasvanut vuosittain. Vuonna 2020 alle 3-vuotiaiden osuus palveluissa oli kunnallisessa varhaiskasvatuksessa 13,29 %, kun se 1.1.2024 tilanteessa oli 22,5 %. Tiedetään, että mitä enemmän alle 3-vuotiaita lapsia palveluissa on, sitä enemmän tarvitaan varhaiskasvatukseen soveltuvia tiloja. Varhaiskasvatuslain 35 § mukaan päiväkodin yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea varhaiskasvatuksen tehtävissä olevaa vastaava määrä lapsia. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että alle 3-vuotiaiden ryhmässä voi olla enintään 12 lasta. Kuitenkin vastaavaan tilaan voi sijoittaa 21 lasta, silloin, kun he ovat yli 3-vuotiaita.

Varhaiskasvatuksen järjestämisen ja tuottamisen reunaehdot

Varhaiskasvatuslain (540/2018) mukaan kunnan on järjestettävä varhaiskasvatuslaissa säädettyä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunta voi järjestää varhaiskasvatuspalvelut itse tai hankkimalla palveluja yksityiseltä varhaiskasvatuspalvelujen tuottajalta. Varhaiskasvatuksen palvelusetelillä mahdollistetaan hakeutuminen yksityisiin päiväkoteihin.

Kunnanvaltuusto on talousarviossaan 2024 päättänyt, että yksityisen varhaiskasvatuksen osuus koko palvelutuotannosta on 25–30 %. Yksityisen varhaiskasvatuksen osuutta koko palvelutuotannosta ohjataan suunnitellusti ja hallitusti kunnan huoltovarmuus sekä asiakkaan valintaoikeus huomioon ottaen. Tilanteessa 31.12.2023 suomenkielisen, yksityisen varhaiskasvatuksen osuus koko palvelutuotannosta oli 26 %. Masalan alueella yksityisen varhaiskasvatuksen osuus oli tilanteessa 31.12.2023 44 %.

Lapsiryhmien muodostaminen ja tilojen käyttö

Varhaiskasvatuslain 34 § mukaan varhaiskasvatuksen ryhmät tulee muodostaa ja tilojen suunnittelu ja käyttö järjestää siten, että varhaiskasvatukselle laissa säädettyt tavoitteet voidaan saavuttaa.

Lähtökohtaisesti lapsiryhmät muodostetaan mahdollisimman tehokkaasti. Täyttöastetta heikentävät kuitenkin päiväkotien mahdolliset tilarajoitteet sekä väljempi lasten ja henkilöstön välinen suhdeluku tukea tarvitsevien lasten ryhmissä. On myös selvää, että esiopetusryhmään ei voi sijoittaa esim. alle 3-vuotiaita lapsia, vaikka ryhmässä olisi tilaa. Varhaiskasvatuksessa seurataan sekä henkilöstön että tilojen käytön täyttöastetta säännöllisesti.

Varhaiskasvatuksen palveluverkko, kunnan huoltovarmuus ja varhaiskasvatuspaikkatilanne Masalan alueella

Varhaiskasvatuksen palveluverkko muodostuu sekä kunnallisista että yksityisistä toimipaikoista. Kunnallisen varhaiskasvatuksen palveluverkko perustuu tehokkaaseen tilankäyttöön ja korkeaan täyttöasteeseen. Masalan alueella sijaitsevat Nissnikun päiväkotikiinteistö ja sen esiopetus Nissnikun koulun paviljongissa (sijaitsee Masalan koulun pihalla), Masalan päiväkotikiinteistö, Kartanonrannan päiväkotikiinteistö, Liinaharjan päiväkotikiinteistö ja Junailijan yksikkö sekä Piennarpihan asukaspuisto. Myös Laajakallion päiväkotikiinteistö luetaan Masalan alueeseen kuuluvaksi. Yksityisiä päiväkotikiinteistöjä alueella ovat Norlandia Kartano, Norlandia Linna ja Norlandia Taapero, Pilke Kaste, Pilke Sarvvik, Creative Learning Playschool Masala ja Laajakallion alueella Touhula Laajakallio.

Suomenkielisissä varhaiskasvatuspalveluissa palveluverkkoa on tehostettu seuraavasti: kunnallisesta palveluverkosta ovat poistuneet Jolkby 2019, Köpas 2020, Gesterby 2020 ja Haapajärvi 2021 sekä Lapinkylän toimipaikka v. 2020. Masalan alueella Köpaksen päiväkodin osalta jouduttiin luopumaan sen 84 rakenteellisesta varhaiskasvatuspaikasta sisäilmaongelmien vuoksi. Köpaksen lapsiryhmiä ja lapsia hajasijoitettiin eri Masalan alueen päiväkotikiinteistöihin täyttöastetta nostaa. Varhaiskasvatustilojen puutteen vuoksi varhaiskasvatukselle varattiin väliaikaistiloja esiopetuksen järjestämiseksi opetuksen tiloihin Nissnikun koulun paviljongissa. Köpaksen tilalle tavoiteltiin yksityiseen Masalanportin hankkeeseen sisältyneitä päiväkotikiinteistöjä, jotka eivät toteutuneet.

Alueen palvelutarjontaa kasvatettiin yksityistä varhaiskasvatusta lisäämällä päiväkotikiinteistö Pilke Kasteen v. 2021 ja myöhemmin Creative Learning Playschool 2024 avulla. Pilke Kasteen sijainti Sundsbergin perällä ilman julkisen liikenteen yhteyksiä on hankala kanta-Masalan alueelta saavuttaa (esim. Nissnikusta Pilke Kasteeseen on n. 40 min kävelymatka, Hommaksentieltä 45 min kävelymatka: *lähde HSL reittiopas*). Sundsbergin aluetta Pilke Kaste palvelee hyvin.

Tärkeä reunaehto varhaiskasvatuspalvelun järjestämisessä ja palveluverkkoa koskevassa suunnittelussa on kunnan huoltovarmuuden huomioiminen. Huoltovarmuudessa on keskeistä, että kunta varhaiskasvatuksen järjestäjänä vastaa siitä, että jos yksityisen palvelusetelipäiväkodin toiminta päättyy, tulee kunnan osoittaa varhaiskasvatuspaikat sitä tarvitseville lapsille. Koska asiakas valitsee itse käyttäkö kunnallista vai yksityistä palvelua, tulee kunnallista tilakapasiteettia olla aina saatavilla. Kunta

ei voi osoittaa varhaiskasvatuspaikkaa lapselle yksityisestä päiväkodista, eikä varhaiskasvatuksen kasvua voida perustaa yksityisen palvelun varaan.

Riskit palvelujen järjestämisessä

Palvelun järjestämiseen liittyvät riskit kasvavat yksityisen palvelutuotannon kasvaessa. Masalan alueella yksityisen varhaiskasvatuksen osuus oli tilanteessa 31.12.2023 44 % (KV: tavoitetilä 25-30 %). Kunnan vastuulla on yksityisen päiväkotien toimintaedellytysten turvaaminen riittävällä tasolla. Mikäli tässä ei onnistuta suunnitellusti, on vaarana, että kunnassa toimivien palveluntuottajien ylläpitämiä palvelusetelipäiväkoteja lakkaa toimimasta. Myös yksityisen päiväkotien toimitiloihin liittyy riskejä kuten erään alueen päiväkodin määräaikaisen poikkeusluvan umpeutuminen v. 2026 (32 varhaiskasvatuspaikkaa).

Kunnallisen varhaiskasvatuksen toimitiloissa mm. Liinaharjan päiväkodissa (kunnan ainoa tilaelementtipäiväkoti) ja Junailijan yksikössä on tehty kuntotutkimukset v. 2023. Kuntotutkimuksissa oli määritelty osin kiireelliseksi luokiteltuja mm. ilmastointiin ja ilmanvaihtokoneisiin liittyviä toimenpiteitä. Korjaavia toimenpiteitä on osin tehty, ja niitä jatketaan, mutta tiedossa on myös näistä em. kiinteistöistä luopuminen, kun korvaavia tiloja voidaan niille osoittaa. Junailijan päiväkodin lapsimäärää on terveysviranomaisen suosituksesta pienennetty, syynä ilmastointiin ja ilmanvaihtokoneisiin liittyvät ongelmat. Liinaharjan päiväkotit ja Junailijan päiväkotit ovat myös toiminnallisesti haastavia niiden pienen koon vuoksi. Jotta varhaiskasvatuspalvelua voidaan tarjota lautakunnan edellyttämällä tavalla ja lasten tarpeisiin perustuen, joudutaan näihin kooltaan pieniin ja haavoittuviin toimipaikkoihin sijoittamaan enemmän henkilöstöresurssia kuin mitä varhaiskasvatuslaki edellyttäisi.

Piennarpihan asukaspuiston kiinteistöön on tehty vain välttämättömiä korjauksia siihen asti, kunnes korvaavat tilat saadaan. Tiedossa on myös Nissnikun päiväkodin (v. 1993) peruskorjaus. Nissnikun päiväkotit on 126-paikkainen ja se toimii alueen päivystävänä päiväkotina, joten sen sulkeminen tilapäisesti edes kesäajaksi on käytännössä mahdotonta. Korvaavia tiloja peruskorjauksen ajaksi ei voida mistään olemassa olevasta tilasta osoittaa.

Palveluverkkoselvitys 2023, aiemmat päätökset ja uuden päiväkodin tarveselvitys

Palveluverkkoselvityksen 2023 mukaan Masalan alueelle tarvitaan vähimmilläänkin tilaa 10 uudelle ryhmälle vuoteen 2030 mennessä. Selvityksen toimenpidesuosituksen mukaan alueen uusi päiväkotit tulisi toteuttaa vuoteen 2028 mennessä.

Selvityksen mukaan Junailijan yksiköstä ja Liinaharjan päiväkodista luovuttaisiin, kun alueen uusi päiväkotit valmistuu. Uuden päiväkodin valmistuessa myös Piennarpihan asukaspuistosta luovuttaisiin. Uuden päiväkodin myötä myös Nissnikun peruskorjaus voitaisiin toteuttaa osoittamalla väliaikaiset tilat uudesta päiväkodista. Kun alueen uusi päiväkotit toteutettaisiin kunnallisena hankkeena, korjattaisiin sillä alueen kunnallisen ja yksityisen palvelun välistä tasapainoa kohti kunnanvaltuuston päättämää osuutta, vahvistettaisiin kunnan huoltovarmuutta ja pienennettäisiin varhaiskasvatuksen järjestämiseen liittyviä riskejä. Masalan alueen uuden päiväkodin tarveselvityksessä, jota parhaillaan laaditaan, huomioidaan näitä palvelun järjestämiseen liittyviä reunaehtoja.

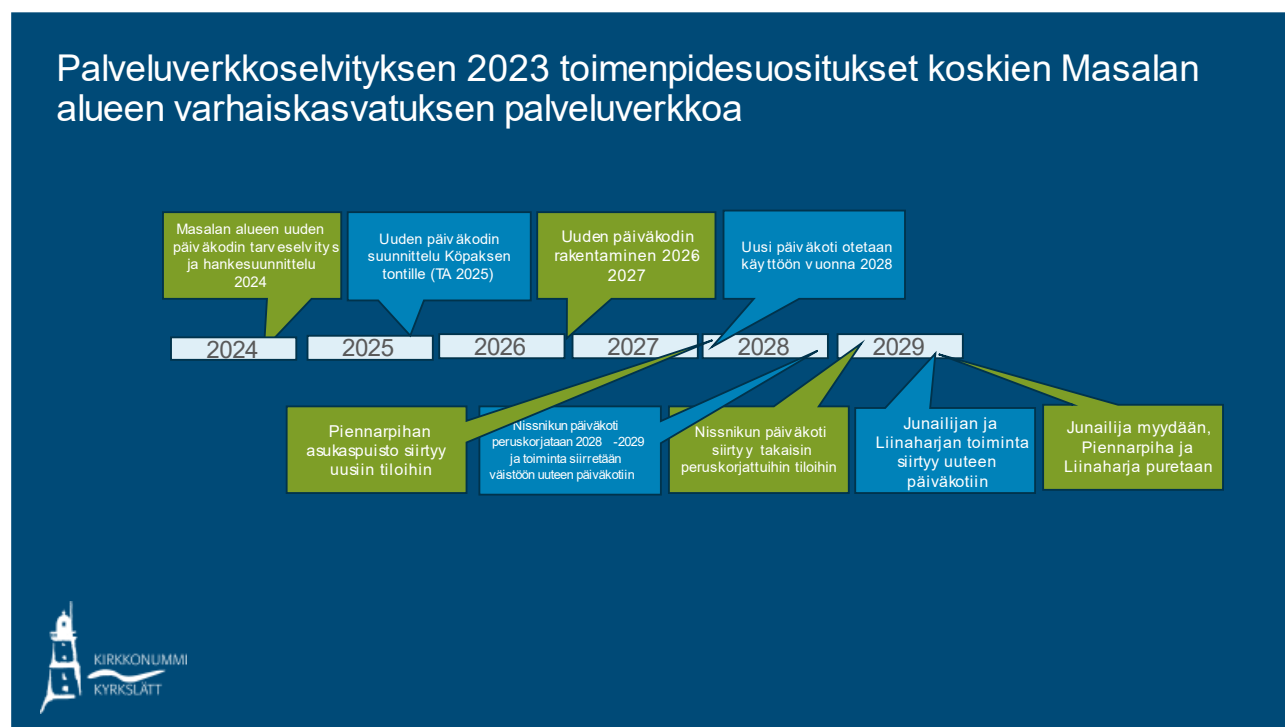
Varhaiskasvatuksen kasvaneita ja muuttuneita tarpeita ei ole osattu ottaa huomioon, kun Nissnikun yläkoulun väistöratkaisuja on aiemmin tarkasteltu ja niistä päätetty. Asiaan on vaikuttanut myös koulun rakneushankkeen aikataulun muutokset. Yläkoulun väistöratkaisuista päätettäessä varhaiskasvatuksen tilatarpeet tulisi ottaa huomioon ja mahdollistaa nk. Köpaksen päiväkodin tontin jättäminen

vapaaksi päiväkotirakentamista varten. Masalan alueella ei ole 8- ryhmäisen päiväkodin (+ asukaspuisto) rakentamiseen muita soveltuvia ja vapaita tontteja. Köpaksen tontti on kooltaan ja sijainniltaan siihen soveltuva. Uuden päiväkodin suunnittelun käynnistämällä ja rakentamisella on kiire, jotta voitaisiin vastata kestäväällä tavalla alueen kasvaviin tilatarpeisiin.

Uuden päiväkodin tarveselvitys on valtuuston hyväksymässä talousarviossa päätetty laadittavaksi talousarviovuoden 2024 aikana. Jotta Masalan alueella kyettäisiin vastaamaan ennusteiden mukaisesti kasvaviin tarpeisiin, tulisi Masalan alueen uusi päiväkotiki suunitella ja rakentaa niin, että sen käyttöönotto tapahtuisi vuonna 2028. Masalan alueen uuden päiväkodin tiloihin siirtyisi myös Piennarpihan asukaspuisto, jolloin asukaspuistotoimintaan käytetty rakennus voitaisiin purkaa ja tontti myydä. Samanaikaisesti myös Junailijan ja Liinaharjan toiminta siirrettäisiin uuteen päiväkotikiin ja Liinaharjan päiväkotiki purettaisiin ja Junailijan tilat myytäisiin.

Yhteenveto

Masalan alueella varhaiskasvatusikäisten lasten määrä on ennusteiden mukaan kasvussa ja palveluja käytävien lasten määrän ennustetaan jatkavan kasvuaan. Palveluverkkoselvityksen 2023 mukaan Masalan alueen varhaiskasvatus tarvitsee lisää tiloja ja selvityksen toimenpidesuosituksen mukaan ne tulisi toteuttaa vuoteen 2028 mennessä. Varhaiskasvatuksen tilatarpeet tulee huomioida aluetta koskevassa suunnittelussa ja päätöksenteossa tavoitteena ajallisesti, toiminnallisesti ja kustannustehokkaasti toteutettu, toimiva kokonaisratkaisu.

Kuva. Ajallisesti, toiminnallisesti ja kustannustehokkaasti toteutettava varhaiskasvatuksen tiloja koskeva kokonaisratkaisu.